

[Tesdorpf.]

— det vil jeg gerne sige til sidst — er spørgsmålet om aktieselskaber. Den højtærede minister sagde, at han ikke kunne se noget problem. Jeg tror netop, der er problemer og bliver problemer af en helt anden art, end vi har i dag, og derfor synes jeg ikke, at den højtærede minister skal foreslå en lov, hvorved man vil låse udviklingen fast, som man vil gøre ved aktieselskaber. At låse udviklingen fast er en meget, om jeg så må sige konservativ linje, altså „konservativ“ i dårlig betydning. Det er at gøre det alt for konservativt, således at man ikke kan komme videre, men bevarer den nuværende ordening altid. Det synes jeg i virkeligheden er forkert, så længe det ikke har vist sig påkrævet, og det synes jeg ikke det har.

Aage Fogh: Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger til det ærede medlem hr. Tesdorpf.

Jeg har aldrig i min vildeste fantasi tænkt mig, at man ved denne lovgivning skulle ødelægge de landskabelige værdier, der findes omkring vore klostre og stiftelser. Sådan mere populært har jeg sagt nogle gange, at det er ikke de adelige jomfruer, vi vil noget ondt, og heller ikke børnene på Jægerspris stiftelse, men vi har den opfattelse, at det ikke kan være rimeligt, at de 15 000 ha, der er bundet i kraft af gamle, gamle bestemmelser, til evig tid skal ligge i herregårdsdrift. Hvis det var mere formålstjenligt landbrugsmæssigt set at drive disse jorder som husmandsbrug, så måtte det være rimeligt at gå til en udstykning af jorderne og så lade den afgift, de afkaster, gå til stiftelserne, enten det er stiftelser for jomfruer eller for ulykkelige børn som dem, der er anbragt på Jægerspris. Det tror jeg vi må kunne blive enige om. Det er ikke et angreb på parkerne og det skønne, som fra gammel tid ligger omkring selve stiftelserne.

Med hensyn til spørgsmålet om betimeligheden af udstykning sagde det ærede medlem, at det tydeligt fremgår af betænkningen. Det gør det nu ikke, men det fremgår af andre beretninger fra de seneste tider, at husmandsbrug giver ca. 50 pct. større nettoproduktion end herregårde. Jeg understreger udtrykkelig, at der ikke er tale om nettoudbytte, men om nettoproduktion, og

for så vidt man har lov til at gå ud fra, at den større nettoproduktion er resultatet af dansk arbejde på dansk jord, så tror jeg ikke, vi har råd til at lade de værdier ligge uudnyttet i den kommende tid, da det er en kendsgerning, at vi har tilstrækkelig arbejdskraft og derfor kunne anvende den med fordel. Lad mig dertil føje: lad os prøve at få en oversigt over, hvad disse stiftelser, disse jorder har givet gennem de sidste 30 år. Jeg tror, den ligger færdig i ministeriet og kan forelægges for udvalget, så jeg tør godt tage ansvaret for at have sagt, at de penge, som disse jorder har afkastet fra 1919 til dato, dem skulle jeg nemt have påtaget mig at skaffe gennem jordernes drift som husmandsbrug. Sandheden er, at i tyverne gav disse forpagtninger næsten ingen penge til stiftelserne. At det har været godt fra 1940 og fremefter, hvor vi har haft en voldsom højkonjunktur for det store landbrug, er ikke så mærkeligt, men lad os undersøge det lidt nærmere i udvalget.

Med hensyn til aktieselskaberne vil jeg gerne gøre et par bemærkninger til det ærede medlem hr. Søren Andersen; de gælder også det ærede medlem hr. Tesdorpf. I tilfælde af, at søskende skulle danne aktieselskaber, ville jeg ikke have noget som helst imod, at man gav dispensation, men jeg ville gerne samtidig sige til de søskende, at vi har en bedre udvej at anvise. Det kan ikke være den rette form at danne et aktieselskab. Der er en bedre form at anvende for en søskendeflok, der har fælles ansvar og fælles chance, og det er jo det, det drejer sig om. Men jeg er morderlig betænkelig ved aktieselskabsformen, som den drives forskellige steder, bl. a. visse steder på Sjælland. Jeg tror, at det ærede medlem hr. Søren Andersen både fra De sjællandske Landboforeninger og De sjællandske Husmandsforeninger kan få konkrete oplysninger om aktieselskabsformen. Der opkøbes landbrug i en sådan udstrækning, at det virker chokerende for organisationerne på vedkommende egn, og hvis det får større udbredelse, vil jeg være ængstelig for det, og derfor tror jeg, det vil være klogt og rigtigt at bremse det i opløbet.

Landbrugsministeren (Smørum): Jeg skal ikke forlænge diskussionen ret meget. Jeg